

Uusi kaava –podcastin ensimmäisen jakson litterointi

Äänitteen nimi: Uusi Kaava e01 master 5.mp3

Äänitteen kesto: 00:42:15

Asiakas: podcasts@jaksomedia.fi

Merkkien selitykset:

[?] = sanan kirjoitusasusta ei voi olla täysin varma, mutta merkitys on ainakin sinne päin. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [sana? 00:15:44]

[??] = sanasta ei voinut saada selvää, joten se on täysin epävarma tai sitä ei voitu kirjata ylös lainkaan. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [?? 00:15:44]

[tekstiä] = äänet tai litteroimatta jätetyt kohdat merkitään tekstiin hakasulkeisiin, esim.

[naurattaa] tai [haastattelu keskeytyy hetkeksi, kun haastateltava vastaa puhelimeen]

Äänite alkaa

Puhuja 1 [00:00:01]: Mistä löytyy tämä yksiöstä haaveileva tyyppi? Ja ei sitä tunnu löytyvän. Jos nyt jätetään pois se, että saattaa olla taloudellinen tilanne tai elämäntilanne sellainen, että se on nyt vaihtoehto, joka on otettava, niin ehdoin tahdoin yksiöön haluava on aika harvinainen ilmiö.

[musiikkia]

Juonto [00:00:32]: Uusi kaava.

[musiikkia]

Haastattelija 1 [00:00:40]: Uusi kaava on ympäristöministeriön podcast asumisesta. Tänäpäin me puhutaan asumishaaveista, mikä on ihmisille kodissa tärkeää ja ketkä ylipäänsä pystyvät tavoittelemaan ja saavuttamaan ne omat unelmakotinsa. Minä olen Ida Kukkapuro, olen toimittaja, kerrostaloasukas kolmiosta ja pohtinut tuntikaupalla asumiseen liittyviä asioita

sekä työkseni että vapaa-ajalla. Minulla vieraana on tänään Mari Vaattovaara, joka on kaupunkimaantieteen professori ja Kaupunkitutkimusinstituutin johtaja Helsingin yliopistossa sekä Anne Pallaste, joka on Asuntomessujen kehitysjohtaja.

Haastattelija 1 [00:01:22]: Jos pitäisi listata kodin kolme tärkeintä ominaisuutta, kiinteistönvälittäjä varmaan sanoisi, että sijainti, sijainti ja sijainti. Mutta Mari Vaattovaara, mitkä olisi sinun kolme tärkeintä ominaisuutta kodille?

Puhuja 2 [00:01:35]: Lämpö, valo ja kytkeytyvyys siihen lähiympäristöön.

Haastattelija 1 [00:01:44]: Anne, mitkä on sinun mielestäsi kolme tärkeintä ominaisuutta asunnossa?

Puhuja 1 [00:01:48]: No tuossa kun Mari aloitti, niin tietysti heti aloin peilaamaan ja lämpö, niin samalla hetkellä ajattelin hyvä olo, se miltä tuntuu olla siellä kotona ja sitten sen jälkeen, että se arki toimii. Ne pyykkäykset ja ruoanlaitot, lasten harrastuskamat ja tällä hetkellä omat joogahetket tai etätyöt, niin jollain tavalla saataisiin toimimaan niiden seinien sisällä. Ja sitten olen sellaista asuinympäristöä aina hakenutkin, että siitä löytyisi sekä palaa metsää, että nopea yhteys sinne minne minun tarvitsee mennä.

Haastattelija 1 [00:02:26]: Anne Pallaste, te teitte viime vuonna 2020 tutkimuksen asumisen ihanteesta Suomessa. Suomen Asuntomessut on voittoa tavoittelematon organisaatio ja haluaa myös tällä tavalla edistää asumisen tutkimustoimintaa. Te tutkutte kysymällä 40 ihmiseltä oikein syvähaastattelun keinoin ja sitten vielä teitte kyselytutkimuksen yli 1300:lle ihmiselle. Siinä oli samanlaisia huomioita, että tiivis kaupunkiasuminen ehkä ei niinkään kiinnosta tai ainakin se luonnon läheisyys kiinnostaa. Oliko tuloksissa jotain, joka yllätti sinut?

Puhuja 1 [00:03:00]: No jos voin vähän palata tuohon tutkimuksen tekotapaan. Siinä alkuun panostettiin myöskin sellaiseen työvaiheeseen, jossa tarkasteltiin asumiseen liittyvää tutkimusta noin ylipäätään, kulttuurista kontekstia siitä, että mitä eri vuosikymmeninä on pidetty hyvänä asumisena ja siitä mitä tällä hetkellä asumisesta kirjoitetaan. Sitten kun näitä alkaa mappamaan ikään kuin yhteen, niin se alkaa näyttää aika mielenkiintoiselta ja sitten siinä jo alkaa näkymään, että itse asiassa se asumisen ihanne aikalailla peilaa sellaista mitä me ajatellaan, että mitä ylipäätään olisi hyvä elämä ja se yhteiskunnan muutos tietysti näkyy tosi vahvasti siinä asumisessa. Tämäkin oli jännä reflektio siihen 70-luvun asuntomessuun, jossa siis silloinkin tutkittiin ja oli määritelty, että jokaisella asuntokunnan jäsenellä tulisi olla keittiössä oma tuoli ja se oli hyvää, että on kaikilla oma tuoli. Ja siis en tiedä kuin monta erilaista tuolia on tänä päivänä, että sehän on tosi paljon identiteetin ilmaus jo se, että

millaisella tuolilla sinä istut. Onko se sitten lajityypillistä, että me ollaan siirrytty vaiheeseen, jossa myös keittiön tuolilla ilmaiset itseäsi, niin en tiedä.

Haastattelija 1 [00:04:12]: Hyvä kysymys, oma tuoli on kyllä tärkeä.

Puhuja 1 [00:04:15]: Ja toisaalta se, että miten lyhyt historia sillä omakotitalollakin on. 60-luvulla muutettiin maalta kaupunkiin ja ehkä silloin alkoi tulemaan niitä omakotitaloja, mutta sitä ennen oli maataloja ja rintamamiestaloja, että meillä on tässäkin asiassa aika lyhyt historia. Ei nämä ole mitään yllätyksiä, mutta tavallaan kun lähti laittamaan kontekstiin sitä keskustelua mitä käydään ja sitten kun avaa vähän lehden sivuja, niin siinä sitten tulee vaan se, että joo, kaupungistuminen tapahtuu ja kaikki haluavat muuttaa kaupunkiin, ollaan pienissä asunnoissa. Niin näiden palasten yhdistäminen oli ehkä se kaikkein mielenkiintoisin ja tämän kaiken jälkeen löytyi tämä minun haaveilema tyyppitely, että miten asumisen ihanteet ja haaveet tyyppillisimmin eriytyvät eri ihmisten välillä.

Haastattelija 1 [00:05:02]: Mari, kerroit, että sinä kysyt uusilta opiskelijoitasi aina myöskin vähän samantyyppisiä kysymyksiä, kun te aloitatte kurssin, mitä on hyvä asuminen, niin kuulostaako tämä tutulta ja mitä sieltä tuoreesta opiskelijamaaperästä nousee?

Puhuja 2 [00:05:16]: Joo, se on jotenkin jännää, kun näistähän suurin osa on hyvin nuoria ja monet on tulleet ympäri Suomea erilaisista olosuhteista meille opiskelijaksi heidän omien kokemustensa osalta, niin mitkä ne nyt sitten ovat ne meidän tämän hetken teemat? Yksi on se asuminen ja ihan se koti, kotiin liittyvät näkymät. Toinen seikka on, kuten näissä tutkimuksissa, niin se lähiluonto ja luonnon ympäristö. Ehkä tekee mieli sanoa, että nämä nuoret ovat vielä vähän enemmän tietoisia siitä luonnon monimuotoisuudesta ja diversiteetistä, että jos ehkä itse on ajatellut, että on kiva kun näkyy vihreää, silloin kaksikymppisenä, niin minusta tuntuu, että nyt tavallaan nuorempi väki on huomattavan paljon spesifimpää siihen, että mitä kaikkea. Sitten sen lisäksi tulee turvallisuus ja minun mielestäni esimerkiksi tämä turvallisuus ja rauhallisuus, niitä nyt sitten mietitään, että mitä se tarkoittaa? Tarkoittaako se sitä, että voi jättää pyörän lukitsematta vai tarkoittaako se sitä, että on turvallista kävellä iltaisin vai tarkoittaako se kenties sitä, että on valoja kadulla tai mitä se kenellekin tarkoittaa? Mutta vasta niin kuin tavallaan näiden seikkojen, jotka ovat kuitenkin minun mielestäni hyvin kiinnostavia, niin sen jälkeen tulevat palvelut. Ja sekin on minusta kiinnostavaa, että mitkä palvelut? Jos minä jään miettimään, että minä olen opetellut sellaista 70-luvulla määriteltyä, että nämä palvelut tulevat ensin, nämä toiseksi ja nämä kolmanneksi, niin minusta oli jotenkin huiman ihanaa kuunnella, kun nämä opiskelijat pohdiskelivat niitä. Ja ensin oli tietenkin, että jostain pitää saada ruokaa, mutta sitten hyvin nopeasti nousi kuntosalit.

Puhuja 1 [00:06:58]: Juuri näin.

Puhuja 2 [00:06:59]: Se oli palvelu numero ehkä kakkonen, ei me niitä numeroiksi laitettu ja sitten se liikkuminen sujuvasti, mutta kuka mihinkin oli menossa, niin sekin oli aika kiinnostava kysymys, mutta jotain kauhean perinteistä. Tekee mieli ottaa näitä vanhoja historian klassikoita, jotka sanovat, että ei se ihmismieli ja ihmisen tarpeet ja toiveet, ehkä ei edes arvostukset muutu ainakaan niin nopeasti kuin mainoksissa luvataan.

Puhuja 1 [00:07:30]: Ja tuo tematiikka, niin tässä tutkimuksessa hyvin paljon käsiteltiin sitä ja yksi sellaisia pääteemoja, joka nousi jo sen laadullisen vaiheen jälkeen ja vahvistui siinä kyselyssä, niin todella monet ovat huolestuneet tulevaisuudesta ja siitä miltä maailma näyttää, eikä tämä huoli ole varmaan tässä viimeisen vuoden aikana kauheasti helpottunut. Se kotiin liittyvä turvallisuuden kaipuu on osittain myös sitä, että kodista on tullut valtavan tärkeä tällaisen henkisen hyvinvoinnin ja palautumisen paikka, ja ehkä sen fyysisen suojan rinnalle, niin erityisen paljon henkisen suojan paikka. Sillä rauhalla ja yksityisyydellä voi olla vielä enemmän merkitystä siinä mielessä, että minä voin jättää tätä ulkomaailmaa ulkopuolelle ja yrittää sulkea sitä, joka vaikuttaa kovin epävarmalta.

Haastattelija 1 [00:08:20]: Ja voidaan ehkä sanoa, että asuminen ja kun me puhutaan asumisen ihanteesta, niin me oikeastaan puhutaan elämästä, koska se miten haluaa asua, niin sehän on sitä, että miten haluaa elää. Sitä ei voi typistää johonkin rakenteisiin tai rakentamiseen, vaan se on sosiaalinen verkosto ja kaikki tämä.

Puhuja 1 [00:08:39]: Ja se on myös sitä, että elämän ikään kuin kuvittelu voi olla paljon vaikeampaa, että minkälaista minun elämäni on 20 vuoden päästä, mutta se asuminen konkretisoi sitä. Voi kuvitella itseään erilaisiin ympäristöihin, kuvittelemalla sitä kotia ja kuvittelemalla tulevaa asumista, niin voi kuvitella millaista minun elämäni voisi olla.

Haastattelija 1 [00:09:02]: Näissä haaveissa mitä te kuulette tai olette kuulleet eri paikoissa, eri konteksteissa, niin näkyykö siinä myös sellainen, että ihmiset peilaavat niihin asumisen haaveisiin sellaisia ihanneversioitaan itsestään, että kun minulla olisi ruokasali, niin minä voisin pitää viiden ruokalajin illallisia ystäväilleni, vaikka sitten oikeasti se ei koskaan ehkä tapahdu? Tai että minä asuisin ekologisesti ja minulla olisi sähköauto, kun meillä olisi latauspiste pihalla ja se ei ehkä kuitenkaan toteudu. Onko siinä sellaista jotenkin vastakkain asettelua siinä, että mistä haaveillaan ja mitä sitten se todellisuus on?

Puhuja 1 [00:09:33]: Varmasti, riippuu siis ihmisestä. Me pyrittiin löytämään tällaiset tyypillisimmät linssit, niin tämä tyypittelyn pohjahan nyt ei ollut missään, että kerrostaloasukkaat tai omakotitaloasukkaat, vaan enemmän siinä elämäntyyllisissä, koska niitä asumisen haaveita selitti eniten se minkä tyyppistä elämää arvostaa ja haluaa. Esimerkiksi sosiaalisuus oli yksi pääakseli tässä, että jos sinä olet kovin sosiaalinen ja haluat juurtua lähiympäristöön, sinulle on tärkeää kuulua siihen yhteisöön, sinä haluat asua lähellä ystäviäsi, tuttaviasi ja ehkä sukulaisiakin, niin silloin ne asumisen haaveetkin linkittyi siihen, että se

sinun kotisi on sellainen, että sinne voi kutsua ihmisiä. Mutta toisessa ääripäässä oli ihmisiä, jotka nimenomaan arvostavat sitä, että voi olla enemmän incognito ja pystyy varmistamaan sen yksityisyyden, ja silloin ne kotiin liittyvätkään haaveet eivät olleet sitä, että tällainen iso tupapöytä. Ja sitten toisaalta mikä oli toinen ja tämä oli ehkä aika yllättäväkin, niin toinen merkittävä tällainen jakava tekijä oli suhtautuminen elämänrytmiin. Meillä on ihmisiä, jotka nauttivat tosi kiireisestä arjesta, on hyvin tavoitteellisia, projektoivat vapaa-aikansa ja harrastuksensa, nukkumisensa ja varmaan kaiken mahdollisen, ja silloin saattavat myöskin projektoida sen, että minä nyt asun tässä ja tavoittelen tätä, ja tämän asunnon arvon pitää nousta ja jotain ja jotain. Ja toisessa ääripäässä ne, jotka ovat sitä mieltä, että tämä tahti on ihan liiallista ja minä haluaisin elää paljon rauhallisemmin. Ja sitten ne asumisen ihanteet ikään kuin pulpahtivat tähän kenttään, jossa on tällaisia hyvin niin kuin elämää koskevia eroja, ei niinkään niitä taloja tai koteja tai rakentamistyylejä koskevia eroja.

Puhuja 2 [00:11:25]: Niin, tähän voisi ehkä jatkaa sitten sillä lailla myöskin, että kaupungin lähtökohtaisesti ovat olleet sellaisia incognito-paikkoja tai moninaisuuden kasaumia. Ihmisiä on niin paljon, että voi olla tuntematon keskellä kaikkea ja sitten taas toisaalta vetäytyä sinne ihan omaan yksityisyyteensä, ja sitten on vaihtoehtoja siinä tavallaan rytmin muutoksessa. Joskus vähän leikkisästi Hesarin artikkeliinkin meni, minä mietiskelin sitä elämän rytmiä ja ehdotin, että voisiko bilettäjille ja ankeuttajille olla omat asuinalueensa. Minä olin silloin ehkä nuorempi, kuvittelin olevani niitä bilettäjiä. Nyt minä ehkä vaihtaisin sen ankeuttaja-nimen johonkin ihan toiseen, mutta yhtä kaikki, nämähän on hyvin kiinnostavia kysymyksiä ja juuri se, että mihin asti ne niissä ihanteissa valuvat ja miten ne esineellistyvät.

Haastattelija 1 [00:12:20]: Ankeuttajien kaupunginosassa kuljettaisiin vain huopatossuissa.

Puhuja 1 [00:12:23]: Minä luulen, että se olisi monelle suomalaiselle aivan unelma.

Haastattelija 1 [00:12:26]: Hyvä äänieristys.

[musiikkia]

Haastattelija 1 [00:12:35]: Mennään vähän realismiin, miten te asutte?

Puhuja 2 [00:12:39]: Minä asun unelma-asunnossani ja minulla on sellainen olo, että minä olen asunut siellä aina. Asumismuoto ja paikkakunta on vaihdellut hyvin monella tavalla eri elämänvaiheissa ja monelta osin myös juuri niin kuin tilastot kertovat, sitten kun lapsia syntyy, niin muutetaan isompaan. Minä olen ehkä vahingossa elänyt tutkimusten mukaisissa erilaisissa olosuhteissa koko elämäni ja sitten jatkoa tietenkin seuraa, mutta tällä hetkellä ikivanhassa puutalossa.

Puhuja 1 [00:13:12]: Asun kerrostalossa hyvien kulkuyhteyksien äärellä, 60-luvulla rakennetussa talossa. Kesällä asun myös mökillä, joka taas on järven rannalla ja metsän reunassa. Minähän asun täysin jotenkin vastaisesti. Olen ensin edennyt juuri niin kuin pitää, eli ensin asunut tietysti lapsuudenkodin jälkeen niin opiskelija-asunnossa ja kämpäkaverin kanssa. Sitten olen asunut yksiössä ja sitten olen asunut poikaystävän kanssa kaksiossa, ja sitten se asunto on suurentunut kunnes rakennettiin omakotitalo, ja sitten muutettiin omakotitalosta kerrostaloon, vaikka ne lapset ovat vielä kotona. Minä olen tehnyt tällaisen jännittävän kääntein.

Puhuja 2 [00:13:53]: Hyvin mahdollista, että sinä olet modernimpi, kenties jotain sellaista mitä tällä hetkellä uumoillaan.

Puhuja 1 [00:13:59]: Niinpä.

Haastattelija 1 [00:14:00]: Minä oletan, että te molemmat asutte omistusasunnossa. Olenko minä oikeassa?

Puhuja 2 [00:14:05]: Kyllä.

Haastattelija 1 [00:14:06]: Meitä on tosiaan tässä puhumassa siis kolme tällaista keskiluokkaista asuntoa omistavaa luokkaa olevaa henkilöä. Aika monelle asuminen on kompromisseja ja niin myös minulle se on ollut kompromissi, vaikka onkin varaa ollut ostaa oma asunto. Mutta kenellä on nyky-Suomessa varaa niihin omiin haaveisiinsa?

Puhuja 2 [00:14:27]: Minä ihan vastikään tuoreesti, Kauppalehti oli hankkinut aineistot asuntojen hinnoista ja kalleimmilla alueilla keskituloisella ihmisellä voi mennä yli 30 vuotta, että hän säästä tällaisen keskikokoisen asunnon itselleen. Ja sitten taas ei tarvitse mennä kovinkaan kauas pienempiin kaupunkeihin, niin mahdollisuus samankaltaiseen asuntoon tulee ihan muutamassa vuodessa, että kyllä nämä sillä lailla nämä alueelliset erot ja asuntojen hinnat ovat erityisesti pääkaupunkiseudun osalta karkaamassa myös keskiluokalta käsistä. Minun mielestäni siitä pitäisi pitää myös huoli, että eivät kohtuulliset haaveet kaikkoo tarpeettomasti maassa, joka on kuitenkin kohtuullisen pieni Pohjola, jossa tilaa pitäisi olla.

Puhuja 1 [00:15:22]: Ja tässä nyt minä olen monta kertaa viitannut tähän tutkimukseen, niin siinähan myös me selvitettiin sitä, että kuinka hyvin kokee, että tulee saavuttamaan tämän ihanteensa. Myös tällainen ilmiö tuli hyvin selvästi esiin, että on kaipuuta asua paljon enemmän syrjäseudulla tai enemmän luonnon keskellä, mutta sitten se työ pitää esimerkiksi kiinni jossakin lähiössä ja kerrostalossa. Ja vaikka tavallaan sitten siellä syrjemmällä se

asumisen hinta olisikin toisen tyyppinen, niin siellä ei ole taas sitä työmahdollisuutta, joka sen elämisen mahdollistaisi.

Haastattelija 1 [00:16:00]: Ehkä tämä etätyö jotakin tässä muuttaa, mutta ei kyllä koko kuvaa. Ja se mitä nyt rakennetaan kaupungeissa ja se millaisia tavallaan mahdollisuuksia tarjotaan miten asua, niin rakennetaan kaupungeissa tiiviisti ja paljon, ja sitten taas haja-asutusalueella voi olla se ongelma myöskin, että niiden asuntojen tai talojen arvot eivät säily tai ne eivät mene esimerkiksi kaupaksi, jos haluaakin muuttaa. Missä suhteessa ihmisten toiveet ja asuntotarjonta on tällä hetkellä, paitsi että pienituloisilla ei ehkä ole varaa valita ihan kaikista vaihtoehdoista, niin toiveiden ja tarjonnan tämä balanssi, niin missä mennään?

Puhuja 2 [00:16:40]: No siinäkin Suomi jakautuu kovin monenlaisiin alueisiin. Jos minä jakaisin karkeasti, niin meillä on se sellainen laaja maaseutumainen haja-asutusalue, joka hiipii hyvin lähelle myös suuria kaupunkeja. Sitten meillä on näitä keskisuuria kaupunkeja ja sitten on nämä jo isoimmat kaupungit, ja vielä minä irrottaisin pääkaupunkiseudun ja siellä jopa Helsingin ihan omakseen, että vähän niin kun eri tavalla. Jos miettii niitä alueita, jossa rakennetaan eniten, jotka on näitä kaupunkiseutuja lähialueineen, niin kyllä siellä, minä haluaisin väittää, että asumisen toiveet ja laatu on jääneet toissijaisiksi. Jos me ihan mietitään sitä ympäristöministeriönkin toimialalla olevaa kaavoitusprosessia, niin ei meillä ole mitään muuta suuretta kuin väestö, joka sitten muuntuu kaavoitusjärjestelmän asuntotuotantotarpeeksi, joka sitten esineellistyy milloin minkäkinlaisiksi käytännössä kerrostalokasaumiksi, joiksi minä niitä kutsun. Kyllä meillä on hyvin sellainen tuotantomäärälähtöinen ollut tämä rakentamisen tapa ja ne laadulliset kriteerit, toteutuneen ympäristön seuranta, devaluointi, niin kyllä ne on lähinnä juhlapuheita sen sijaan, että ne olisivat sellaisia toimintaa määrittävää, rajaavaa ja sitä kautta sitä asuntomarkkinaa houkuttelevaa kriteeristöä.

Haastattelija 1 [00:18:22]: Jos konkretiaa tuo tähän, niin nyt yksiötähän on nimenomaan rakennettu hirveästi ja se vastaa sitten juurikin näihin määreisiin niin, että tulee paljon yksiköitä pieneen johonkin kuutioon. Ja vaikka Vantaalla nyt pääkaupunkiseudulla uusista asunnoista noin 90 prosenttia oli kerrostaloissa, eli yksiöitä kerrostaloihin. Jos kaikki tuntuvat kuitenkin haaveilevan siitä tilasta myös ehkä sitten joogata kotona ja että kaikilla on omat huoneet ja omat tuolit, ja sitten myös siitä luonnon lähellä ja sen jotenkin äärellä asumisesta, niin kenelle näitä asuntoja sitten oikeasti tehdään tai kenen etua niiden rakentaminen on?

Puhuja 2 [00:19:00]: No kyllähän nyt jos samoista tilastoista katsoo, että ei yritä edes arvuutella vaan katsoo, että ketkä ovat omistajia tässä uudessa asuntotuotannossa, niin monilla alueilla monissa kaupungeissahan ollaan 80 prosentin tuntumassa sijoittajien osalta. Kyllä asuntosijoittamisessa sinällään ei varmasti ole mitään väärää, mutta jos se alkaa määrittää sitä asuntotuotannon, asuntojen laadullisia ominaisuuksia, että suurin osa menee sijoittajille, niin on ihan itsestään selvää, että asumisen ja voidaan myös tilastoista katsoa, että jos ihminen ostaa itselleen asunnon, niin siinä on erilaisia ominaisuuksia kuin jos ihminen

ostaa itselleen sijoitusasunnon. Ja tähän on kansainvälisissä markkinoissa myös puututtu, että tällainen hienosti sanotaan financialization of the housing market on myöskin meillä todellisuutta. Niistä asunnoista tulee markkinatavaraa ja silloinhan siihen tulee niitä negatiivisia ulkoisvaikutuksia.

Puhuja 1 [00:20:04]: Ja kyllä tosi tarkkaan olen seurannut ja omista meidän tutkimuksista kaivanut, että mistä löytyy tämä yksiöstä haaveileva tyyppi? Ja ei sitä tunnu löytyvän. Jos nyt jätetään pois se, että saattaa olla taloudellinen tilanne tai elämäntilanne sellainen, että se on nyt vaihtoehto, joka on otettava, niin ehdoin tahdoin yksiöön haluava on aika harvinainen ilmiö. Ja näitä asumisen ihanteita kun tosi monessa yhteydessä, esimerkiksi viime kesänä Tuusulassa eri ryhmille esiteltiin, niin lähes kaikki kysyivät, kun kerroin, että ihmiset arvostavat luonnon läheisyyttä ja haluaisivat tilaa, ja näkymillä on merkitystä, ja sitten aina tulee, mutta miten ne nuoret? Mutta kuten tuossa Mari alkuun kertoi, niin nuorillakinhan on näkymä elämässään eteenpäin ja se, että se haave olisi, että saisin asua yksiössä pitkään, niin ei sellaista ehkä niin isosti ole kuin me voitaisiin jostain päätellä.

Puhuja 2 [00:21:12]: Ja vaikka me löydettäisiin sellainen joukko, joka haaveilee vain yksiöstä ikuisesti, niin meidän asuntokannassa jo lähtökohtaisesti on todella paljon yksiöitä. Vuonna 2000 tehtiin edellinen sellainen isompi selvitys, näistä asuntokannan rakenteista vertailu, niin silloin vain Vilnassa, Riikassa ja Bratislavassa oli enemmän yksiöitä kuin meillä Helsingissä. Ja jos katsotaan mitä on vuoden 2000 jälkeen tapahtunut, niin meidän asuntojen keskikoothan on nimenomaan pääkaupunkiseudulla pudonneet koko asuntokannasta sieltä 80-90 neliöstä 40-50 neliöön. Kyllä me ollaan nyt juuri sillä hetkellä, että nyt on viimeiset hetket keskustella laadusta, koosta, joustavuudesta ja jo lakikin määrää, maankäyttö- ja rakennuslaki, että asuntokannan on oltava kestävä. Sen on ollut oltava kestävä jo vuodesta 2000, niin kai siihen jotain laadullisia ominaisuuksia sitten liitetään.

Haastattelija 1 [00:22:24]: Mutta pakko kysyä kuitenkin tästä kokoasiasta se, että no, onhan sitä suomalaiset ennenkin asuneet kolmen sukupolven kesken jossain savupirtissä ja sittemmin pienessä asunnossa lähiössä, mutta eikö tällainen minimalistinen pieni luukku ole kuitenkin se ekologis in vaihtoehto asua vai onko se vain sellainen legenda mitä heitetään?

Puhuja 2 [00:22:46]: Niin, sitähan voi tietenkin sitten kysyä, että onko ekologisinta rakentaa 60 neliöön, jos me mennään sillä pienimmällä 15:llä, niin sinnehän mahtuu neljä keittiötä, neljä kylppäriä ja neljät kaikki. Lähtökohtaisesti kyllä tutkimukset taitavat kertoa, että yksin asuminen on ilmastonmuutoksen näkökulmasta ongelmallisinta, koska silloin ei jaeta mitään resursseja, vaan kaikki hankitaan itse. Jos me nyt sitten ollaan viisi neliötä pienemmässä tai 15, niin ei kai se lämmitys tule kuitenkaan ajan yli olemaan se kaikista kallein. Kyllä minä pelkään ennemminkin, että tämä purkaminen ja uudelleen rakentaminen ja purkaminen, ja sitten ne tavallaan siihen terveyteen, henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin liittyvät tekijät tulevat sitten toista kautta vastaan.

Puhuja 1 [00:23:41]: Niin, ja tosi jännä ilmiö myös se, että minä katsoin jo ihan väittämiä siitä, että kuinka paljon haluaisi panostaa älyteknologiaan ja kuinka paljon haluaisi kasvattaa hyötykasveja, marjoja ja vihanneksia ja juureksia, niin tämä kasvattamispuoli oli ihmisille kiinnostavampaa. Toisaalta siihen vähän väljemmin ja luonnonläheisemmin asumiseen saattaa liittyä puolia, joita me ei nyt edes oikein nähdä.

Haastattelija 1 [00:24:07]: Tilanne on tosiaan, Mari äsken sinä kuvasit, että nyt olisi hyvä hetki todellakin tehdä jotakin ja asettaa niitä laadullisia kriteereitä. Sinä olet kuvannut tätä asumiseen ja rakentamiseen liittyvää sellaista, no, voiko sanoa ehkä sääntelyä ja sen kehitystä niin kuin kolmen tällaisen sipulin avulla, niin osaisitko tiivistää sen kuvion sisällön, että miten tähän nykytilanteeseen on tultu ja mitä Suomessa on tähän mennessä tapahtunut, että miksi nyt rakennetaan sillä tavalla kuin rakennetaan?

Puhuja 2 [00:24:37]: Joo, me kuvattiin sitä sipulina, että jos se alun alkaen se laki, rakennuskaari 1700-luvulla, se on lähtenyt liikkeelle siitä, että määrättiin, että talo laitetaan jotakuinkin tähän, sitten on yhteismaat ja raitti, ja näin mennään. Sitten tuli asemakaavalaki, joka alkoi miettimään vähän enemmän puistoja ja katuja, sitä yhteistä, julkista ja yksityistä, ja niiden rajoja. Sitten kaupungit kasvoivat seuduiksi ja sitten tuli tavallaan sipuliin seuraava kerros, joka sitten oli rakennuslaki tuossa 50-luvun lopulla, jossa sitten määrättiin taajama-asutusta ja seutukaavaa ja niin edelleen. Mutta sitten tämä uusi laki, maankäyttö- ja rakennuslaki, ja sen uudistus vuonna 2000, niin se on kyllä meillä sellainen sipuli, jonka sisällä on sitten jo kaikkea. Ne vanhat ajatukset sieltä keskeltä on oikeastaan vähän häipymässä, koska siihen on tullut mukaan kaivoslakia, metsälakia, kiinteistön muodostamista, maantielakia, jos vaikka mitä. Sitten sanotaan, että kestävä kehitys, kaavoitus, osallistuminen, että väite tämän kehityksen myötä on se, että hyvään pyrkivä, ajan yli täydentyvä maankäyttö- ja rakennuslaki on liukunut yleiseksi ympäristölaiksi ja sen ohjausvaikutus on, miten sen nyt sanoo radiossa kauniisti? Kovin heikko, jos ei olematon.

Haastattelija 1 [00:26:11]: Siitä on liudentunut sipulikeittoa.

Puhuja 2 [00:26:13]: Siitä on liudentunut sipulikeittoa, juuri näin.

[musiikkia]

Juonto [00:26:19]: Uusi kaava.

[musiikkia]

Haastattelija 1 [00:26:26]: Mennään nyt 70-luvulle. Asuntomessut perustettiin 1970 ja silloin oli ajatuksena, että lisätään tällaista asuntotietoutta ja parannetaan juuri asuntosuunnittelua, tosi hienot jalot aikeet, ja rakentamisen laatua. Ja edelleenkin asuntomessut järjestetään vuosittain ja halutaan edistää hyvää ja ennen kaikkea ehkä nykyisin kestäväää asumista. Parhaimmillaanhan nämä messut luovat sellaisia jopa trendejä tai ehkä standardeja, ja on aikanaan luoneet. Ja nyt tämän teidän tällaisen asumisen ihanteisiin perehtymisen jälkeen, Anne, tulevatko nämä tiedot jotenkin vaikuttamaan tuleviin alueisiin vai onko oikeastaan asuntomessuilla jo ehkä toteutettu niitä ihanteita tähän mennessä, mikä muuttuu?

Puhuja 1 [00:27:09]: No jos me ajatellaan vaikka ensi kesän Lohjan asuinaluetta tai Naantalia vuonna 2022, niin suurin osa messurakentajistahan on perheitä, jotka tekevät kotia itselleen. Tietysti tämä seikka tuo jo sen, että siellä yleensä tehdään sellaista kotia, joka on oma unelma ja sinne toteutetaan sellaisia ratkaisuja, jotka sille perheelle, pariskunnalle, minkälaiset asukkaat siellä onkin, niin on juuri se sopiva. Haetaan ehkä uusia ratkaisuja, haastetaan vähän kumppaneita ja kaupallisia yhteistyötahoja, että nyt me haluttaisiin tällaista. Toisaalta sitten Lohjallekin tulee TA-asumisoikeuden talo, tulee vuokra-asuntoa, tulee vanhusten hoivapalvelua, päiväkotia samaan kortteliin, niin nekin ovat sellaisia paikkoja, jossa jo lähtökohtaisesti ehkä mietitään nyt, että mitä me halutaan tehdä, koska tämä on kuitenkin näyteikkuna. Tietyllä tavalla minä en kauhean huolissani ole siitä, että mitään uutta ei asuntomessuilla syntyisi tai että siellä ei vastattaisi niihin unelmiin ja toiveisiin, kun ne lähtökohtaisesti syntyvät aikalailla vastaamaan sitä mikä sen tulevan asukkaan se haave ja toive on. Mutta totta kai meillä on tällä hetkellä vuoteen 2025 messuja sovittuna ja tosi paljon näiden kuntien ja kaupunkien kanssa käydään jo sitä keskustelua, että hei, että kun tällaista aluetta suunnitellaan, niin kenelle sitä ollaan suunnittelemassa ja millainen tästä alueesta tulisi, ja millaisia ne kodit sitten voisivat olla. Vaikuttaa, ja sitten toisaalta ne yksittäiset projektit, jotka ovat aina jonkun unelmia, niin siellä toteutuu sitten se ihanne sellaisena kuin se tälle taholle on.

Puhuja 2 [00:28:57]: Minun mielestäni olisi hienoa, että sen prosessin osana, koska 95 prosenttia, 99 prosenttia olevaisesta on jo rakennettu, että siinä pyrittäisiin pääsemään kiinni myös siihen olemassa olevaan kaupunkiin ja niihin vanhoihin rakenteisiin, ikään kuin tuuppaamaan niitä laadullisuuksia myös siihen olevaan sen lisäksi, että sitten tulee näitä messualueita varsinaisesti.

Puhuja 1 [00:29:26]: Kyllä, ja se meidän tarkoitus onkin. Nyt vaikka Lohjalla tuo alue on vanhaa sahaiteollisuuden aluetta, kaunis pläntti Lohjanjärven rannalla, joka on tuonut hyvinvointia joskus sillä, että sinne roudataan tukit ja niitä käsitellään. Nyt se kokee muodonmuutoksen ja se on ihan jännä kontrasti sitten, että se on aivan Lohjan keskustan tuntumassa. Vanha sahanjohtajan talo sinne jää, sitä remontoidaan ja korjataan kohti tätä aikaa. Siihen rinnalle sitten kytkettyneenä siihen Lohjan kaupunkikeskusta-alueeseen syntyy sitten uusi kaupunginosa, mutta totta kai myös syvällisemmin mietitään sitä, että mitä sinne luodaan ja minkälaista asumista tulee.

Puhuja 2 [00:30:10]: Sillä lailla vielä Suomen suuri muutoshan tulevaisuudessa on, äsken puhuttiin yksiöistä, niin suuri muutos on se, että niitä nuoria ei enää olekaan Helsingissä niin paljon kuin ennen. Meidän määräävä tekijähän on se, että me ollaan vissiin Japanin jälkeen toiseksi nopeimmin koko maailmassa ikääntyvä kansakunta ja samallahan meillä on ensimmäistä kertaa kohtuu-hyvin toimeentulevaa, hyvässä kunnossa olevaa, eläkeikää lähestyvää väestöä pilvin pimein. Ja minusta tuntuu, että tämäkin on paitsi niin kuin ihan asuinympäristön ominaisuuksina, että mitä se tarkoittaa, niin myöskin sellainen mahdollisuus jonkinlaisen uudenlaisen miljööön, unelmien toteuttamiseen. Kyllä meillä on ystäväporukan kanssa mietitty, minä kuuntelin joskus lempikirjailija Merete Mazzarellaa, joka kertoi silloin, että hän haluaisi, kun hän eläköityy, niin kenties palata Tammisaareen miljööseen, jossa olisi tuttua, turvallista, monia ihmisiä. Niin kyllä me ollaan aina välillä ystäväporukan kanssa puhuttu, että sitten kun me ollaan eläkkeellä ja meillä on aikaa pikkuisen unohdellakin asioita, niin lähdetäänkö porukalla jonnekin ja sitten meitä olisi ehkä 10-15 perhettä, niin mihin me sitten mentäisiin, jossa olisi kaikki tämä mielikuva toteutettavissa.

Haastattelija 1 [00:31:34]: Tämä on ihanaa haaveilua ja se, että esimerkiksi ystäväporukan kanssa muuttaisi johonkin yhteen kylään ja asuttaisi sen, on ollut esimerkiksi minun ja kavereideni haave jo ihan tosi teini-ikäisenä. Me ajateltiin, että otetaan joku autioitunut kylä haltuun ja muutetaan sinne, ja sitten voi olla eri ammateissa siellä, kaikki toimia niin kuin paikallisesti, niin sehän on ihana haave ja se vaatii sitä sosiaalista sellaista verkkoa, että kaikki lähtevät mukaan. Mutta mitä muita keinoja, jos kuvitellaan nyt hetki, että ollaan tällaisia asuntopolitiikan ja koko tämän kentän tällaisia itsevaltiaita, niin mitä pitäisi tehdä, että kaikki saisivat näitä haaveita toteutettua? Mitä pitäisi tapahtua, että voisi muuttaa sinne Tammisaareen eläkepäivillä ja toisaalta, että kaikki halukkaat saisivat omistusasunnon alueelta, jossa haluaisivat asua ja luonnon lähelle, niin että me saadaan päättää ja meillä on kaikki maailman resurssit?

Puhuja 2 [00:32:25]: Kyllä minä olen jotenkin suuri optimisti ja idealistikin. Minä olen ihan vakuuttunut, että maailmaa voi muuttaa ja se muuttuu, se muuttuu kohti hyvää, jos me niin yhteiskuntana halutaan. Kyllä minä jotenkin itse, että jos olisi kaikki resurssit, niin minä asettaisin sen tavoitteen vaateeksi, että kyllä kohtuullisen, selkeän minimirajan, jonka minä haluaisin vetää, että tämän alle ei kenenkään pidä, ei asumisen, ei tulojen, ei hyvinvointi-indikaattoreiden osalta valua, että se nostettaisiin hyvinvointivaltiossa takaisin, se sanottaisiin ääneen, sen toteutumista seurattaisiin, niin kyllähän meillä on markkinatoimijat, meillä on vapaaehtoisjärjestöt, meillä on me kaikki. Meillä on talkoohenkeä, meillä on, kyllä minä uskon, että tavallaan niin kuin ilmaiseminen, vaatiminen, teollisuudelle 70-luvulla sanottiin, että te ette enää saastuta ja yhtäkkiä kävi niin, että teollisuuden kaikki päästöt on pudonneet ihan minimiin. Ei sinne menty jokaisen teollisuusyrityksen sisään sanomaan, että kuulkaa, se toimii näin, vaan kyllä se markkinamekanismi, toimijat alalla lähtee ihan varmasti niitä niin kuin tavallaan tavoitteita kohti, jos ne määritetään. Jos me uskalletaan sanoa, jos me uskalletaan sanoa minimiasuntokoko tai asuntotuotantarvemäärä, niin miksi me ei pystytä sanomaan, että niiden on oltava tällaisia, tällaisia, tällaisia ja me valvotaan, että näin käy, niin meillä on ihan hetken päästä koko asuntomarkkina sellainen, että ne pyrkii tunnistamaan ne tarpeet, ne pyrkii tuottamaan ja vastaamaan niihin. Niinhän sen pitäisi mennä, että meillä

alkaa olla päivittäin enemmän ja enemmän valinnanvaraa niiden toiveiden toteuttamiseksi. Minä en edes usko, että se on mahdoton yhtälö.

Puhuja 1 [00:34:29]: Ja sitten jos nyt olisi kaikki tämä maailman valta, niin tulee kaksi pointtia mieleen. Määräisin lähiluontoa ja puistoja, ja määräisin, että kaikki ei olisi niin tiivistä, vaan sinne väliin jää pieniä keitaita. Ja sitten tämä toinen on tällainen vähän hullumpi juttu, mutta rohkeutta ja uskallusta tehdä niitä valintoja. Mikä estäisi muuttamasta Tammissaareen, jos siihen on mahdollisuus, koska onhan meillä monilla myös mahdollisuuksia, mutta me ollaan jotenkin jääty siihen, että nyt täytyy olla tässä äärellä. Tästä joku työpaikka vilahtaa ohitse tai en minä edes tiedä mikä vilahtaa ohitse, mutta että tehdään myös rohkeampia valintoja.

Haastattelija 1 [00:35:15]: Ikävä kyllä pakko todeta, että mehän ei olla itsevaltiaita Suomessa.

Puhuja 1 [00:35:19]: Eikö?

Haastattelija 1 [00:35:20]: Vaikka se olisi ihan kuvitelma, koska me varmasti tiedettäisiin parhaiten miten nämä ongelmat ratkaistaan. No ei, vaan mietitään, että kenellä tässä on sitten vaikutusvalta, keneen me voidaan nyt, toki te molemmat voitte pelkästään jo asemanne, ammattinne puolesta ehkä vaikuttaa vähän keskiverto kansalaista enemmän, mutta kuka nämä haaveet voi toteuttaa? Mitä pitää tapahtua? Pitääkö lakia muuttaa, jos tätä sääntelyä peräänkuulutetaan, kuten Mari pyysi tai missä tämä muutos voi tapahtua?

Puhuja 2 [00:35:50]: Siellä 1700-luvulla minun mielestäni oli ihanaa, kun me ollaan luettu niitä lakeja, minulla on kotona ainakin kymmenen lakikirjaa nyt tällä hetkellä, lain tulkintoja ja kaikkea sellaista, niin siellä luki ihanasti oliko se niin, että pormestari pitäköön siitä huolen. Vastuutettiin joku, jonka hommana oli pitää huoli, että asuminen ja kaikki on kohtuullista. No, jos me katsotaan historiaa tarkemmin tai sitä Vääksyn ihanaa maisemaa, niin mieheni muistutti minulle, että nämä superihanat miljöötähän ei olleet kaikkien miljöötä, kun teki mieli sanoa, että ennen kaikki oli niin kaunista. Tosi asiassahan siellä oli huimat jaot sosiaaliluokkien välillä, mutta kyllähän meillä on regulaatiovoima, joka on ihan selkeä. Sehän on nyt tällä hetkellä ympäristöministeriön tontilla, että kyllä siellä on mahdollisuus vaikuttaa. Meillä on erilaisten ministeriöiden, meillä on poliittinen järjestelmä hyvin vahva ja hyvin selkeä, että kyllä minä ainakin itse puolueisiin sitoutumattomana odotan, että kuka nostaa esiin niitä asumiseen, lähiympäristön laatuun liittyviä tekijöitä. Kyllä meillä minun mielestäni voitaisiin hyvin purkaa ja katsoa, että kenen vastuu ja sitten lähteä houkuttelemaan, ja osin luottaa siihen, että jos se moninaisuus ja laadukkuus ja ihanuus pääsee vallalle, niin kyllä ihmiset ihan niin kuin kuvasit näissä tutkimuksissa, niin kyllä ne sitten hakeutuisivat eri alueille. Kun nyt se pelko on, että minäkin olen ihan sisimmiltäni tällainen eriarvoisuus-, segregaatiotutkija, niin minun pelkoni on, että nyt me ollaan segmentoimassa ihmisiä omistajiin, pienituloisiin ja se asumisen tila ja laatu tulee vielä

uudeksi erottelevaksi tekijäksi. Toiset valitsee ja elää niin kuin huvittaa, ja toiset taas tiivistetään minimiin.

Puhuja 1 [00:37:53]: Ja sitten minusta on mielenkiintoinen ilmiö myös sellainen ilmiö, jota ei soisi Suomessa ikinä tapahtuvan on se, että meillä on kaikilla toistaiseksi ollut aika tasa-arvoinen pääsy sinne luontoon. Ja nythän suurkaupungeista maailmalla koronankin myötä on lähteneet ne, jotka voivat lähteä, joilla on paikka jossain maalla. Monipaikkaisuus on tietysti täälläkin hyvin yleistä, mutta se, että sinulla on sellainen vapaa-ajan asunto, jossa voi ympäri vuoden asua ja että sinulla on kaupunkiasunto, niin se vaatii jo aika paljon, kun se kaupunkiasunto yksinään vaatii jo aika paljon, niin että ei kävisi meillä niin, että sitten se pääsy luontoonkin alkaisi olla kiinni siitä, että onko sinulla siihen varaa.

Puhuja 2 [00:38:38]: Ja tavallaan juuri tähän mitä Anne ehdotit, että jos pistettäisiinkin kriteeriksi, että sitä vihreyttä pitää näkyä, niin silloinhan se tarkoittaisi ihan konkreettisesti sitä kaavan muutosta, sitä tilallisen järjestäytymisen uudistamista niin, että tämä kriteeri täyttyy. Meillä on paljon tällaisia, että pitää erilaiset tuolit päästä pyörähtämään tai lumiaura kääntymään ja paloturvallisuus ja niin edelleen, mutta vaikkapa tämmöinen, niin sittenhän sitä mietittäisiin, että mitä se tarkoittaa ja kartoitettaisiin ja seurattaisiin.

[musiikkia]

Haastattelija 1 [00:39:19]: Me vaaditaan joka jaksossa vieraita aina valitsemaan uusi koti jostain fiktiivisestä maailmasta, eli mikä olisi sellainen kirjallisuudesta tai tv-sarjoista tai leffoista tuttu koti, joihin voisitte kuvitella muuttavanne? Vaikka Mari sanoitkin, että olet tosi tyytyväinen siihen missä asut nyt, niin jos voisit muuttaa Muumitaloon tai Kotikadulle, niin mihin muuttaisit?

Puhuja 2 [00:39:43]: Minulla on kyllä jotenkin, se vie minut kyllä eri kaupunkiin mikä on minun lempikaupunkini ja se ei vie minua itse asiassa edes siihen kotiin, vaan se vie minut lempielokuvaan. Yksi niistä on Notting Hill, joka on kuvattu keskellä Lontoota, siihen miljööseen ja kirjakaupan tuntumaan ja siihen ulko-oveen, omaan oveen ja siihen katutilaan, ja sitten siihen jotenkin kepeän ihastuttavaan tunnelmaan. Se olisi sekin koti, niin se ei ehkä ihan muutu pohjapiirroksiksi, mutta sieltä löytyisi esineitä ja niitä elementtejä, jotka vaikkapa sen suurkaupunki Lontoon sydäimestä löytyvät miljööinä ja ovenkahvoina ja väreinä.

Haastattelija 1 [00:40:38]: Anne, mikä olisi sinun valintasi?

Puhuja 1 [00:40:40]: Uskomatonta, että me menemme samaan maahan ja ensin minä aloitin kuulkaa mahtipontisesti The Crown -sarjan tunnelmista, en nyt sentään ehkä Buckinghamin palatsista, mutta tällaisesta maaseuturesidenssistä. Ja sitten tajusin, että tällainen Agatha

Christien Englannin etelärannikolla historiaa haviseva idyllinen talo, jossa ikkunasta näkyisi nummea ja ehkä merta, ja siellä ajatuksella olisi vapaus kulkea.

[musiikkia]

Haastattelija 1 [00:41:14]: Siis uskomatonta, että oltiin tosiaan samalla saarella. Kiitos näistä pienistä matkатуokiokuvista ja kiitos, Mari Vaattovaara ja Anne Pallaste, että olette käyneet tämän ihanan keskustelun. Tämä oli ympäristöministeriön podcast Uusi kaava. Kiitos, että kuuntelit. Jos yhtään tuntuu siltä, että jotain muutakin tämä voisi kiinnostaa, niin kerro ihmeessä myös kaverille. Kaikki jaksot löydät podcast-palveluista, esimerkiksi Apple podcaasteista tai Spotifysta ja verkkosivuilta ym.fi/uusikaava. Somessakin voi keskustella ja jos teet niin, niin liity mukaan hashtagilla uusi kaava. Podcastin on tuottanut Jaksomedia.

[musiikkia]

[äänite päättyy]